

Foto: Micael Söderman, Sportfiskarna

Sportfiskarnas studie visar på en positiv framtid för rovfisken

2013-02-04

I början av 2011 startade Sportfiskarna förstudien "Storskalig satsning för stärkta rovfiskbestånd", med finansiering från BalticSea2020. Målet var att skapa 20 restaureringsprojekt för ett bättre rovfiskbestånd och en friskare kustmiljö längs ostkusten. Nu är studien klar och resultatet visar på en positiv framtid för rovfisken: - Om restaureringsprojekten slutförs skulle vi kunna få miljontals gäddyngel per år, säger Joel Norlin, projektkoordinator på Sportfiskarna.

Sedan 1990-talet har rovfiskbestånd som gädda och abborre minskat kraftigt längs Östersjöns kuster. På flera platser har reproduktionen nästan upphört och sportfiskare från olika orter i landet har vittnat om minskade fångster. Kalmarsund, Gotland och Stockholms ytterskärgård hör till de hårdast drabbade områdena. Orsakerna är inte fullständigt klarlagda, men flera tror att anledningen kan vara Östersjöns tillstånd, som har försämrats av bland annat minskade torskbestånd, överfiske och exploatering av viktiga lekområden.*

- Det finns en hel del kunskap om den försämrade situationen för rovfisken, men det har gjorts för lite. Med den här förstudien vill vi se till att arbetet verkligen blir av och vända trenden så att rovfiskbestånd som gädda och abborre förbättras, säger Sportfiskarnas Joel Norlin, som är koordinator för projektet.

Våren 2011 inledde BalticSea2020 ett samarbete med Sportfiskarna, för att ta fram förslag till åtgärder som kan förbättra rovfiskbestånden i Östersjön. Sportfiskarna, som grundades 1919, har sedan starten haft samma huvudfokus – ett bra fiske i rena och friska vatten med friska fiskbestånd. I den här förstudien har målet varit att starta 20 restaureringsprojekt för att främja återväxten av rovfisk längs ostkusten. Åtgärderna syftar främst till att skapa våtmarker, som är en trygg miljö för bland annat gäddor att leka och gäddyngel att växa till sig i. Restaureringsprojekten har

Joel Norlin, projektkoordinator, Sportfiskarna

Foto: Micael Söderman, Sportfiskarna

*Åtgärder för mer rovfisk. Förstudie storskalig satsning på stärkta rovfiskbestånd (Sportfiskarna 2012).

Våtmarkens grunda och vegetationsrika vatten ger fiskyngeln en bra start i livet

Foto: Micael Söderman, Sportfiskarna

kommit en bra bit på vägen och redan nu kan Sportfiskarna se ett gott resultat.

- Inga av de 20 restaureringsprojekten är slutförda ännu, men med de åtgärder vi vill genomföra kan vi få totalt 400 hektar nya lekstränder, vilket skulle resultera i miljontals gäddyngel per år, säger Joel Norlin. Sportfiskarnas tidigare försök med restaurering av våtmarker, anpassade för reproduktion av rovfisk, visar också på framgångsrika resultat. Ett exempel kommer från Gotland där Sportfiskarna anlade våtmarker och genomförde så kallade gäddfabriker. Projektet blev klart förra sommaren och slutade med att 10 000 gäddungar simmade ut. Ett annat exempel kommer från Oknö i Kalmarsund där Fiskeriverket och Linnéuniversitetet bedrivit ett forskningsprojekt. Här ökade utvandringen av årsungar av gädda till Östersjön från 3 000 till 65 000 på ett år.

Foto: Micael Söderman, Sportfiskarna

I våtmarken har gäddyngel en trygg plats att vara på. Här kan de bli välväxta och därmed livskraftiga gäddungar.

Utöver restaureringsåtgärderna arbetar Sportfiskarna också med att lägga grunden för ett gott samarbete mellan markägare, kommuner och Länsstyrelser, så att fler aktörer medverkar och tar initiativ till att hjälpa rovfisken. Arbetet har gått bra och flera samarbeten har redan inletts.

- När vi har berättat vad vi vill göra och åstadkomma har markägarna varit oväntat positiva till att göra fiskvårdsinsatser på sina marker. Även de har ju sett att fiskbestånden har försämrats genom åren, från att de var barn till idag. Med våtmarken bidrar de också med en hel naturvårdsinsats, eftersom våtmarken förutom ett bättre fiskbestånd bland annat bidrar till en reduktion av näringsämnen till havet, säger Joel Norlin.

Markägarna har det långsiktiga ansvaret för skötseln av våtmarken och ses därför som en särskilt viktig och avgörande aktör för Sportfiskarna. För att underlätta för markägaren delar Sportfiskarna med sig av sin erfarenhet och kunskap om hur t.ex. våtmarker ska utformas. Markägaren har också möjlighet att söka löpande skötselstöd för våtmarken, som innebär att de får ekonomisk ersättning för den utförda naturvårdsinsatsen.

Foto: Micael Söderman, Sportfiskarna

Förstudien har resulterat i flera åtgärder som är anpassade till att återställa fisket och miljön längs ostkusten. Förutom våtmarker kommer Sportfiskarna också återskapa sjöar som har torrlagts och återställa översvåmningsområden längs vattendragen. Men det finns orosmoment på vägen. Projekten är kostsamma och för att kunna gå vidare behövs ytterligare finansiering. Projektstöd kan bland annat sökas från havsmiljöanslaget, men efter att anslaget sänkts kraftigt inför 2013 och Havs- och Vattenmyndigheten meddelat att inga projektmedel kommer att kunna ges ut under året, måste Sportfiskarna vända sig till fler aktörer för vidare finansiering.

- Genomförandet av sådana här projekt bygger på finansiering från staten och EU och vi är väldigt kritiska till hur regeringen har hanterat dessa frågor. För några år sedan höjde de havsmiljöanslaget för att förbättra havet och det skapade förutsättningar för oss och många andra att ta fram förslag på bra åtgärder. Nu när förberedelserna är klara och man vill sätta spaden i jorden, dras pengarna in. Det känns lite som att man har kastat pengarna i sjön när man inte säkrar en långsiktig finansiering, säger Joel Norlin.

Joel Norlin förklarar att ambitionen ändå är att de 20

restaureringsprojekten kommer att slutföras. Efter att frågor rörande livet under vattenytan har hamnat i fokus det senaste årtiondet, upplever Joel Norlin att intresset för frågan om naturvårdsinsatser kopplade till vatten har svalnat något de senaste åren, främst inom politiken.

- Det vi föreslår kommer förbättra rovfiskbestånden och jag vågar ändå säga att utan vår hjälp hade merparten av de här 20 restaureringsprojekten aldrig kommit till stånd. Men vattenmiljöarbetet kan inte vara helt beroende av privata initiativ som BalticSea2020. Även staten bör ta sitt ansvar, säger Joel Norlin.

Nästa steg vill Sportfiskarna parallellt med det fortsatta restaureringsarbetet även arbeta mer med informations- och kunskapsframställning om rovfisken och få igång fler aktörer i arbetet med natur och vatten. Joel Norlin berättar att Sportfiskarna bland annat vill ta fram en handbok med ny kunskap om restaureringsåtgärder, vilket t.ex. kan hjälpa andra Östersjöländer att bidra till ett förbättrat fiskesamhälle i Östersjön.

Ida Mårtensson, BalticSea2020